

FNs erklæring om urfolks rettigheter

De forente nasjoner
Generalforsamlingen

13. september 2007
Original: engelsk

61. sesjon

Dagsorden pkt. 68

Rapport fra FNs menneskerettighetsråd

Belgia, Bolivia, Costa Rica, Cuba, Danmark, Den dominikanske republikk, Ecuador, Estland, Finland, Guatemala, Hellas, Latvia, Nicaragua, Peru, Portugal, Slovenia, Spania, Tyskland og Ungarn: utkast til resolusjon

De forente nasjoners erklæring om urfolks rettigheter

Generalforsamlingen,

som merker seg anbefalingen i Menneskerettighetsrådets resolusjon 1/2 av 29. juni 2006, der rådet vedtok teksten til De forente nasjoners erklæring om urfolks rettigheter,

som minner om sin resolusjon 61/178 av 20. desember 2006, der den besluttet å utsette behandlingen av og beslutning om erklæringen for å gi mer tid til konsultasjon om denne, og der den videre vedtok å slutføre behandlingen innen utløpet av Generalforsamlingens 61. sesjon,

vedtar De forente nasjoners erklæring om urfolks rettigheter slik den er nedfelt i vedlegget til denne resolusjon.

Vedlegg

De forente nasjoners erklæring om urfolks rettigheter

Generalforsamlingen,

som lar seg veilede av målsettingene og prinsippene i De forente nasjoners pakt og av tillit til at de forpliktelser som statene har påtatt seg i henhold til pakten, blir oppfylt,

som bekrefter at urfolk er like mye verd som alle andre folk, samtidig som den anerkjenner alle folks rett til å være forskjellig, til å se på seg selv som forskjellig og til å bli respektert som det,

som også bekrefter at alle folk bidrar til det mangfold og den rikdom som finnes i de ulike sivilisasjonene og kulturene, som er menneskehetens felles arv,

som videre bekrefter at enhver doktrine, politikk eller praksis som er grunnet på eller forfekter ideen om at visse folk eller individer som følge av nasjonal opprinnelse eller rasemessige, religiøse, etniske eller kulturelle forskjeller er andre folk eller individer overlegen, er rasistisk, vitenskapelig uriktig, juridisk ugyldig, moralsk forkastelig og sosialt urettferdig,

som stadfester at urfolk ikke bør utsettes for noen form for diskriminering i utøvelsen av sine rettigheter,

som er bekymret over at urfolk opp gjennom historien har lidd urett som følge av at de blant annet har vært kolonisert og fratatt sine landområder, territorier og ressurser, og dermed blitt forhindret til å utøve sine rettigheter, særlig retten til utvikling i samsvar med sine egne behov og interesser,

som erkjenner at det er tvingende nødvendig å respektere og fremme de iboende rettigheter urfolk har i kraft av sine politiske, økonomiske og sosiale strukturer, sin kultur, sine åndelige tradisjoner, sin historie og sitt livssyn, særlig retten til egne landområder, territorier og ressurser,

som også erkjenner at det er tvingende nødvendig å respektere og fremme de urfolks rettigheter som er stadfestet i traktater, overenskomster og andre konstruktive ordninger med stater,

som ser med glede på at urfolk organiserer seg for å styrke sin stilling politisk, økonomisk, sosialt og kulturelt og for å gjøre slutt på all form for diskriminering og undertrykking, uansett hvor dette måtte forekomme,

som er overbevist om at urfolks kontroll med de begivenheter som berører dem og deres landområder, territorier og ressurser, vil sette dem i stand til å bevare og styrke sine institusjoner, sin kultur og sine tradisjoner og å bidra til at egen utvikling skjer i samsvar med deres egne ambisjoner og behov,

som erkjenner at respekt for urfolks kunnskaper, kultur og tradisjonsbundne praksis vil bidra til en bærekraftig og rettferdig utvikling og til en ordentlig forvaltning av miljøet,

som understreker at en demilitarisering av urfolks landområder og territorier vil bidra til fred, økonomisk og sosial fremgang og utvikling, forståelse og vennskapelige forbindelser mellom verdens nasjoner og folk,

som anerkjenner særlig den rett urfolksfamilier og urfolkssamfunn har til å beholde det felles ansvar for sine barns oppdragelse, opplæring, utdanning og velferd, i tråd med barnets rettigheter,

som tar i betraktning at de rettigheter som er stadfestet i traktater, overenskomster og andre konstruktive ordninger mellom stater og urfolk, i enkelte tilfeller er av internasjonal interesse og karakter og et internasjonalt anliggende og ansvar,

som også tar i betraktning at traktater, overenskomster og andre konstruktive ordninger, og det som de representerer, danner grunnlag for et styrket partnerskap mellom urfolk og stater,

som erkjenner at De forente nasjoners pakt, den internasjonale konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter¹, den internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter samt erklæringen og handlingsplanen fra Wien² stadfester at det er av avgjørende betydning at alle folk har rett til selvbestemmelse; i kraft av denne rett bestemmer de fritt sin politiske stilling og fremmer fritt sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling,

som er oppmerksom på at ikke noe i denne erklæring kan benyttes til å nekte et folk retten til selvbestemmelse når denne rett praktiseres i samsvar med folkeretten,

som er overbevist om at denne erklæring gjennom sin anerkjennelse av urfolks rettigheter vil bidra til et mer harmonisk forhold og bedre samarbeid mellom stat og urfolk basert på prinsippene om rettferd, demokrati, respekt for menneskerettighetene, ikke-diskriminering og god tro,

som oppfordrer statene til gjennom konsultasjoner og samarbeid med vedkommende urfolk å oppfylle og effektivt gjennomføre alle sine forpliktelser i den grad de får anvendelse på urfolk etter internasjonale instrumenter, særlig forpliktelsene knyttet til menneskerettigheter,

som understreker at De forente nasjoner har en viktig og kontinuerlig rolle å spille ved å fremme og verne om urfolks rettigheter,

som mener denne erklæring er et viktig skritt videre med henblikk på å anerkjenne, fremme og verne om urfolks rettigheter og friheter og å utforme relevante oppgaver for FN-systemet på dette området,

1 Se vedlegget til resolusjon 2200 A (XXI).

2 A/CONF. 157/24 (del I), kap. III.

som erkjenner og stadfester at individer tilhørende urfolk har rett til å nyte godt av alle de menneskerettigheter som anerkjennes i folkeretten, uten diskriminering, og at urfolk har kollektive rettigheter som er uunnværlige for deres eksistens, velferd og helhetlige utvikling som folk,

som også erkjenner at situasjonen for urfolk varierer fra region til region og fra land til land, og at det bør tas hensyn til nasjonal og regional egenart og til varierende historisk og kulturell bakgrunn,

kunngjør høytidelig denne FN-erklæring om urfolks rettigheter som et mål som skal etterstrebes i en ånd av partnerskap og gjensidig respekt:

Artikkel 1

Urfolk har, som kollektiv og individ, rett til å nyte fullt ut godt av alle de menneskerettigheter og grunnleggende friheter som anerkjennes i De forente nasjoners pakt, Verdenserklæringen om menneskerettighetene³ og internasjonale menneskerettighetsbestemmelser.

Artikkel 2

Urfolk og individer tilhørende urfolk er frie og likeverdige med alle andre folk og individer, og har rett til frihet fra enhver form for diskriminering i utøvelsen av sine rettigheter, særlig den rett som er grunnet i deres opprinnelse eller identitet som urfolk.

Artikkel 3

Urfolk har rett til selvbestemmelse. I kraft av denne rett bestemmer de fritt sin politiske stilling og fremmer fritt sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling.

Artikkel 4

Urfolk har, i utøvelsen av sin rett til selvbestemmelse, rett til autonomi eller selvstyre i saker som angår deres indre og lokale anliggender, samt til ordninger for finansiering av sine autonome funksjoner.

Artikkel 5

Urfolk har rett til å opprettholde og styrke sine særegne politiske, rettslige, økonomiske, sosiale og kulturelle institusjoner, samtidig som de beholder retten til å delta fullt ut i statens politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle liv dersom de ønsker det.

3 Resolusjon 217 A (III).

Artikkel 6

Ethvert individ tilhørende urfolk, har rett til et statsborgerskap.

Artikkel 7

1. Individuer tilhørende urfolk har rett til liv, fysisk og psykisk integritet, frihet og personlig sikkerhet.
2. Urfolk har en kollektiv rett til å leve i frihet, fred og sikkerhet som et eget folk, og skal ikke utsettes for folkemord eller annen form for vold, blant annet ved at barn med tvang overføres fra sin egen til en annen gruppe.

Artikkel 8

1. Urfolk og individer tilhørende urfolk har rett til ikke å bli utsatt for tvangsassimilering eller å få ødelagt sin kultur.
2. Statene skal sikre effektive ordninger for å forhindre og avhjelpe:
 - a) enhver handling som har som mål å frata dem deres integritet som eget folk eller deres kulturelle verdier eller etniske identitet, eller handling som har slik virkning,
 - b) enhver handling som har som mål å frata dem deres landområder, territorier eller ressurser, eller handling som har slik virkning,
 - c) enhver form for tvangsforflytning av befolkningen som har som mål på noe vis å krenke eller undergrave deres rettigheter, eller som har slik virkning,
 - d) enhver form for tvangsassimilering eller tvangsintegrering,
 - e) enhver form for propaganda som har som mål å fremme eller oppfordre til rasediskriminering eller etnisk diskriminering av dem.

Artikkel 9

Urfolk og individer tilhørende urfolk har rett til å tilhøre et urfolkssamfunn eller en urfolksnasjon, i samsvar med vedkommende samfunns eller nasjons skikker og tradisjoner. Utøvelse av denne rettigheten skal ikke medføre noen form for diskriminering.

Artikkel 10

Urfolk skal ikke flyttes med makt fra eget landområde eller territorium. Flytting kan ikke finne sted uten vedkommende urfolks frie og informerte forhåndssamtykke, og først etter at det er avtalt en rettferdig og rimelig erstatning, om mulig med adgang til å vende tilbake.

Artikkel 11

1. Urfolk har rett til å praktisere og gjenopplive sine kulturelle skikker og tradisjoner. Dette omfatter retten til å bevare, verne og videreutvikle tidligere, nåværende og fremtidige kulturuttrykk, som arkeologiske og historiske steder, artefakter, mønstre, seremonier, teknologier, bildende og utøvende kunst samt litteratur.

2. Statene skal gjennom effektive ordninger, for eksempel i form av gjenoppbygging, utformet i samarbeid med vedkommende urfolk, sørge for avhjelping for eiendom av kulturell, intellektuell, religiøs eller åndelig art som urfolk er fratatt uten deres frie og informerte forhåndssamtykke, eller som er fratatt dem i strid med deres lover, sedvaner og tradisjoner.

Artikkel 12

1. Urfolk har rett til å uttrykke, praktisere, utvikle og gi opplæring i sine spirituelle og religiøse tradisjoner, skikker og seremonier; rett til å bevare, verne og ha uforstyrret adgang til sine religiøse og kulturelle steder; rett til å benytte og ha kontroll med sine seremonielle gjenstander; samt rett til å få tilbakeført deres menneskelige levninger.

2. Statene skal gjennom rimelige, klare og effektive ordninger, utformet i samarbeid med vedkommende urfolk, søke å muliggjøre for adgang til og/eller tilbakeføring av seremonielle gjenstander og menneskelige levninger som er i statens besittelse.

Artikkel 13

1. Urfolk har rett til å gjenopplive, bruke og utvikle sin historie, sitt språk, sine muntlige overleveringer, sine filosofier, sitt skriftsystem og sin litteratur, og å videreføre samme til nye generasjoner, og har også rett til å fastsette og beholde sine egne navn på og betegnelser for lokalsamfunn, steder og personer.

2. Statene skal treffe effektive tiltak for å sikre vern av denne rettigheten og også for å sikre at urfolk selv kan forstå og bli forstått i politiske, rettslige og forvaltningsmessige prosesser, om nødvendig ved hjelp av tolk eller på annet hensiktsmessig vis.

Artikkel 14

1. Urfolk har rett til å opprette og ha kontroll over sitt eget utdanningssystem og institusjoner som gir opplæring på deres eget språk, på en måte som svarer til undervisnings- og læringsmetodene i deres egen kultur.
2. Individuer tilhørende urfolk, særlig barn, har rett til alle nivåer av og former for statlig utdanning, uten diskriminering.
3. Statene skal, sammen med urfolk, treffe effektive tiltak slik at individer tilhørende urfolk, særlig barn, herunder de som lever utenfor sine egne lokalsamfunn, har tilgang til opplæring i sin egen kultur og på sitt eget språk, når det er mulig.

Artikkel 15

1. Urfolk har rett til at verdigheten og mangfoldet i deres kultur, historie, tradisjoner og ambisjoner respekteres og kommer behørig til uttrykk i all utdanning og offentlig informasjon.
2. Statene skal, gjennom konsultasjoner og i samarbeid med vedkommende urfolk, treffe effektive tiltak for å bekjempe fordommer og eliminere diskriminering og fremme toleranse, forståelse og gode forbindelser mellom urfolk og de øvrige delene av samfunnet.

Artikkel 16

1. Urfolk har rett til å opprette sine egne medier på sine egne språk, og rett til tilgang til alle former for ikke-urfolks medier, uten diskriminering.
2. Statene skal treffe effektive tiltak for å sikre at statseide medier på tilbørlig vis gjenspeiler urfolks kulturelle mangfold. Statene bør, uten at det er til hinder for å sikre full ytringsfrihet, oppmuntre privateide medier til å speile urfolks kulturelle mangfold på en fullgod måte.

Artikkel 17

1. Urfolk og individer tilhørende urfolk har rett til å fullt ut nyte godt av enhver rettighet som er fastsatt i gjeldende internasjonale og nasjonale arbeidsrettsbestemmelser.
2. Statene skal, gjennom konsultasjoner og i samarbeid med urfolk, treffe særlige tiltak for å hindre at barn tilhørende urfolk utbyttes økonomisk eller utfører arbeid som kan være farlig eller til hinder for barnets utdanning, eller som kan være til skade for dets helse eller fysiske, intellektuelle, spirituelle, moralske eller sosiale utvikling, tatt i betraktning at de er spesielt sårbare, og at utdanning er viktig for å styrke deres stilling.
3. Individuer tilhørende urfolk har rett til ikke å bli utsatt for noen form av diskriminerende arbeidsvilkår, herunder diskriminerende ansettelses- eller lønnsvilkår.

Artikkel 18

Urfolk har rett til å delta i beslutningsprosessen i saker som vil kunne berøre deres rettigheter, gjennom representanter de selv har valgt i samsvar med sine egne prosedyrer, og har også rett til å opprettholde og videreutvikle sine egne besluttede urfolksinstitusjoner.

Artikkel 19

Statene skal i god tro konsultere og samarbeide med vedkommende urfolk gjennom deres egne representative institusjoner for å oppnå deres frie og informerte forhåndssamtykke før vedtakelse og gjennomføring av lover eller administrative tiltak som kan berøre dem.

Artikkel 20

1. Urfolk har rett til å opprettholde og utvikle sine egne politiske, økonomiske og sosiale systemer og institusjoner, til å ha trygghet for eget livsgrunnlag og egen utvikling, og til på fritt grunnlag å delta i enhver form for tradisjonell eller annen økonomisk virksomhet.

2. Urfolk som fratras sitt livsgrunnlag og mulighetene for utvikling, har krav på rettferdig og rimelig avhjelping.

Artikkel 21

1. Urfolk har, uten diskriminering, rett til å få bedret sine økonomiske og sosiale kår, blant annet når det gjelder utdanning, sysselsetting, yrkesopplæring, omskolering, bolig, sanitærforhold, helse og sosiale trygdeytelser.

2. Statene skal treffe effektive tiltak, eventuelt også særlige tiltak når dette er passende, for å sikre en kontinuerlig bedring av urfolks økonomiske og sosiale kår. Det skal legges særskilt vekt på rettighetene og de spesielle behovene til eldre, kvinner, ungdom, barn og personer med nedsatt funksjonsevne.

Artikkel 22

1. Ved gjennomføringen av denne erklæring skal det legges særskilt vekt på rettighetene og de spesielle behovene til eldre, kvinner, ungdom, barn og personer med nedsatt funksjonsevne blant urfolk.

2. Statene skal, sammen med vedkommende urfolk, treffe tiltak for å sikre at kvinner og barn tilhørende urfolk er fullt ut beskyttet og sikret mot enhver form for vold og diskriminering.

Artikkel 23

Urfolk har rett til å fastsette og utforme prioriteringer og strategier med hensyn til hvordan deres rett til utvikling skal praktiseres. De har særlig rett til å ta aktivt del i arbeidet med å utforme og fastsette helse- og boligprogrammer samt andre økonomiske og sosiale programmer som berører dem, og til i størst mulig grad å forvalte disse programmene gjennom sine egne institusjoner.

Artikkel 24

1. Urfolk har rett til sine tradisjonelle medisiner og til å opprettholde sine medisinske skikker, herunder bevaring av viktige planter, dyr og mineraler. Individuer tilhørende urfolk har også rett til adgang til alle sosial- og helsetjenester, uten noen form for diskriminering.

2. Individuer tilhørende urfolk har samme individuelle rett som andre til å ha den høyest oppnåelige helsestandard både fysisk som psykisk. Statene skal treffe nødvendige tiltak for gradvis å sikre full gjennomføring av denne rettigheten.

Artikkel 25

Urfolk har rett til å opprettholde og styrke de spesielle spirituelle forbindelsene de har med landområder og territorier, vann, kystfarvann og andre ressurser de tradisjonelt har eid eller på annen måte har befolket eller brukt, og til å ivareta deres ansvar overfor fremtidige generasjoner.

Artikkel 26

1. Urfolk har rett til de landområder, territorier og ressurser de tradisjonelt har eid eller befolket, eller som de på annen måte har brukt eller ervervet.

2. Urfolk har rett til å eie, bruke, utvikle og ha kontroll med landområder, territorier og ressurser de besitter som følge av tradisjonelt eierskap eller annen tradisjonell besittelse eller bruk, og også landområder, territorier og ressurser de har ervervet på annen måte.

3. Statene skal gi disse landområdene, territoriene og ressursene rettslig anerkjennelse og vern. Slik anerkjennelse skal finne sted med behørig respekt for vedkommende urfolks sedvaner, tradisjoner og landrettighetssystem.

Artikkel 27

Statene skal, sammen med vedkommende urfolk og med behørig respekt for deres lover, sedvaner, tradisjoner og landrettighetssystem, etablere og gjennomføre en rettferdig, uavhengig, objektiv, åpen og gjennomiktig prosess for å anerkjenne og fastslå ved dom

urfolkets rettigheter til landområder, territorier og ressurser, herunder landområder, territorier og ressurser som tradisjonelt var eid eller på annen måte ble befolket eller brukt av dem. Urfolk skal ha rett til å ta del i denne prosessen.

Artikkel 28

1. Urfolk har rett til avhjelping, for eksempel i form av gjenoppretting eller, dersom dette ikke er mulig, en rettfærdig og rimelig erstatning, for de landområder, territorier og ressurser de tradisjonelt har eid eller på annen måte har befolket eller brukt, og som er blitt konfiskert, fratatt dem, okkupert, brukt eller påført skade uten deres frie og informerte forhåndssamtykke.

2. Med mindre vedkommende folk på annet vis og på fritt grunnlag har gitt sitt samtykke, skal erstatning ytes i form av landområder, territorier og ressurser av samme kvalitet og med samme størrelse og rettslige status, eller i form av økonomisk erstatning eller annen passende godtgjøring.

Artikkel 29

1. Urfolk har rett til bevaring og vern av miljøet og av produksjonskapasiteten som deres landområder eller territorier og ressurser har. Statene skal opprette og iverksette hjelpeprogrammer for urfolk for slik bevaring og vern av miljøet, uten diskriminering.

2. Statene skal treffe effektive tiltak for å sikre at det ikke lagres eller deponeres farlige stoffer på urfolks landområder eller territorier uten deres frie og informerte forhåndssamtykke.

3. Statene skal videre treffe effektive tiltak for om nødvendig å sikre at programmer som skal overvåke, ivareta og restituere urfolks helse, og som skal utarbeides og iverksettes av dem som berøres av disse stoffene, blir behørig gjennomført.

Artikkel 30

1. Det skal ikke foregå militær virksomhet på urfolks landområder eller territorier, med mindre slik virksomhet kan begrunnes i relevante allmenne hensyn eller på annet vis og på fritt grunnlag er avtalt med eller finner sted på anmodning fra vedkommende urfolk.

2. Statene skal på effektivt vis konsultere med vedkommende urfolk gjennom dertil egnede prosedyrer, og særlig gjennom urfolkets representative institusjoner, før deres landområder eller territorier benyttes til militær virksomhet.

Artikkel 31

1. Urfolk har rett til å bevare, ha kontroll med, verne og utvikle sin kulturarv og sin tradisjonelle kunnskap og sine kulturuttrykk, og også uttrykkene for deres egen vitenskap, teknologi og kultur, herunder menneskelige og genetiske ressurser, frø, medisiner, kunnskap om dyr og planters egenskaper, muntlige overleveringer, litteratur, mønstre, sportslige aktiviteter og tradisjonelle leker, bildende og utøvende kunst. De har også rett til å bevare, ha kontroll med, beskytte og utvikle immaterielle rettigheter til slik kulturarv og tradisjonell kunnskap, og slike kulturuttrykk.

2. Sammen med urfolk skal statene treffe effektive tiltak for å anerkjenne og verne utøvelse av disse rettighetene.

Artikkel 32

1. Urfolk har rett til å fastsette og utforme prioriteringer og strategier med henblikk på å utvikle eller bruke egne landområder eller territorier og andre ressurser.

2. Statene skal i god tro konsultere og samarbeide med vedkommende urfolk gjennom deres egne representative institusjoner for å oppnå deres frie og informerte forhåndssamtykke før det eventuelt gis tillatelse til prosjekter som berører deres landområder eller territorier og andre ressurser, særlig ved utbygging, utnyttelse eller utvinning av mineral-, vann- eller andre ressurser.

3. Statene skal etablere effektive ordninger for å sikre rimelig og rettferdig avhjelping for all slik virksomhet, og det skal treffes hensiktsmessige tiltak for å begrense eventuelle skadevirkninger av miljømessig, økonomisk, samfunnsmessig, kulturell eller åndelig art.

Artikkel 33

1. Urfolk har rett til å bestemme sin egen identitet eller tilhørighet i samsvar med sine skikker og tradisjoner. Dette innskrenker ikke individer tilhørende urfolk sin rett til å få statsborgerskap i den staten der de bor.

2. Urfolk har rett til å bestemme strukturene for sine institusjoner og til å velge medlemmer til disse institusjonene, i samsvar med sine egne prosedyrer.

Artikkel 34

Urfolk har rett til å fremme, utvikle og opprettholde sine institusjonelle strukturer og særegne skikker, sin spiritualitet, sine tradisjoner, prosedyrer, praksiser og, dersom slike finnes, rettslige systemer eller sedvaner, i samsvar med internasjonale menneskerettsstandarder.

Artikkel 35

Urfolk har rett til å fastsette enkeltindividens forpliktelser overfor deres egne samfunn.

Artikkel 36

1. Urfolk, særlig de som er splittet av landegrenser, har rett til å opprettholde og styrke kontakten, forbindelsene og samarbeidet, herunder virksomhet av spirituell, kulturell, politisk, økonomisk og sosial art, med medlemmer av sitt eget folk og med andre folk på tvers av landegrensene.

2. Statene skal, gjennom konsultasjoner og i samarbeid med vedkommende urfolk, treffe effektive tiltak for å legge til rette for utøvelsen og gjennomføringen av disse rettighetene.

Artikkel 37

1. Urfolk har rett til anerkjennelse, overholdelse og gjennomføring av traktater, overenskomster og konstruktive ordninger de har inngått med stater eller statenes etterfølger, og krav på at stater etterlever og respekterer slike traktater, overenskomster og konstruktive ordninger.

2. Ikke noe i denne erklæringen skal tolkes slik at den innskrenker eller opphever de rettigheter urfolk har i henhold til traktater, overenskomster og andre konstruktive ordninger.

Artikkel 38

Statene skal, gjennom konsultasjoner og i samarbeid med vedkommende urfolk, treffe hensiktsmessige tiltak, blant annet ved lovgivning, for å oppfylle denne erklærings formål.

Artikkel 39

Urfolk har rett til tilgang til økonomisk og teknisk bistand fra statene og gjennom internasjonalt samarbeid, slik at de kan nyte godt av de rettigheter som er nedfelt i denne erklæring.

Artikkel 40

Urfolk har rett til tilgang til og på raske avgjørelser gjennom rimelige og rettferdige prosedyrer for å løse konflikter eller tvister med en stat eller annen part, og rett til effektiv avhjelping ved enhver form for krenkelse av deres individuelle og kollektive rettigheter. Slike avgjørelser skal ta forsvarlig hensyn til vedkommende urfolks skikker og tradisjoner, regler og rettsorden og til internasjonale menneskerettigheter.

Artikkel 41

Organer og særorganisasjoner i FN-systemet samt andre mellomstatlige organisasjoner skal bidra til at bestemmelsene i denne erklæring blir fullt ut gjennomført, ved å sørge blant annet for økonomisk samarbeid og teknisk bistand. Nødvendige tiltak skal iverksettes for å sikre urfolks deltakelse i saker som angår dem.

Artikkel 42

De forente nasjoner, dets organer, blant annet det permanente forum for urfolkssaker, og FNs særorganisasjoner, herunder på landnivå, skal sammen med statene fremme respekt for og full gjennomføring av bestemmelsene i denne erklæring, og skal føre tilsyn med at erklæringen virker etter sin hensikt.

Artikkel 43

De rettigheter som anerkjennes i denne erklæring, utgjør minstestandarder for overlevelsen av verdens urfolk, og deres verdighet og velferd.

Artikkel 44

Alle de rettigheter og friheter som anerkjennes i denne erklæring gjelder likt for kvinner og menn tilhørende urfolk.

Artikkel 45

Ikke noe i denne erklæring skal tolkes slik at den innskrenker eller opphever de rettigheter urfolk allerede har eller måtte erverve i fremtiden.

Artikkel 46

1. Ikke noe i denne erklæring skal forstås slik at den implisitt gir noen stat, folk, gruppe eller person rett til å ta del i virksomhet eller utføre handlinger som strider mot De forente nasjoners pakt, eller forstås slik at den tillater eller oppfordrer til noen form for handling som kan medføre at suverene og uavhengige staters territoriale integritet eller politiske enhet helt eller delvis opphører eller svekkes.

2. De rettigheter som anerkjennes i denne erklæring, skal utøves med respekt for alles menneskerettigheter og grunnleggende friheter. Utøvelse av de rettigheter som er nevnt i denne erklæring, skal ikke være gjenstand for andre begrensninger enn de som er fastsatt

ved lov og er i samsvar med internasjonale menneskerettslige forpliktelser. Enhver slik begrensning skal være ikke-diskriminerende og strengt nødvendig, og skal utelukkende ha til hensikt å sikre at andre menneskers rettigheter og friheter blir behørig anerkjent og respektert, og å oppfylle rettferdige og de mest tungtveiende krav i et demokratisk samfunn.

3. Bestemmelsene fastlagt i denne erklæring skal fortolkes i samsvar med prinsippene om rettferd, demokrati, respekt for menneskerettighetene, likhet, ikke-diskriminering, godt styresett og god tro.
